

#CLIMATE
OFCHANGE

2020/2021 #ClimateofChange projekt
CSO-LA/2019/410-153

VITAVESENY FELKÉSZÜLÉSI SEGÉDLET

Középfokú és felsőfokú intézmények számára

Tartalom

Bevezető.....	3
Felkészítő tanároknak, versenyzőknek	6
Tanárok, diákok kiválasztása.....	6
Tartalékok / Segítők.....	7
Tanárok bevonásának szintje	7
A vita szakaszai	8
A vita téma elemzése.....	9
.....	11
Kutatás	11
Érvelési stratégia	12
Beszédvázlat megírása	14
Érv és cáfolat.....	17
Gyakorlás, gyakorlás, gyakorlás!.....	19
Néhány jótanács!	19

Bevezető

Az "End Climate Change, Start Climate of Change" röviden, #ClimateOfChange az Európai Unió által támogatott projekt (CSO-LA/2019/410-153), melynek keretében meghirdetett vitaverseny a Földet és az emberiséget érintő globális kihívásokra kívánja felhívni a fiatalok figyelmét. A vitaverseny fő témaköre a klímaváltozáshoz és annak hatásaihoz kapcsolódik. Ez a nemzetközi projekt az olasz WeWorld civilszervezet irányítása mellett, 13 EU-s országból, 16 partnerszervezet bevonásával (humanitárius és civilszervezetek, egyetemek, helyi önkormányzatok), valósul meg az Európai Bizottság (DEAR- Fejlesztés, Oktatás és Figyelem Felhívás program) támogatásával. A vitaverseny 13 európai országban, egy időben és hasonló szabályrendszer szerint kerül megrendezésre. Magyarországon a Baptista Szeretetszolgálat a házigazdája a vitaversenyek meghirdetésének és a nemzeti iskolák bevonása mellett a lebonyolításának.

A "ClimateofChange" projekt keretében két vitaverseny kerül párhuzamosan megszervezésre: az egyik a középiskolás fiatalok (16-19 éves) számára, ahol 6 hallgatóból álló csapattal lehet indulni, a másik az egyetemi hallgatók számára (19-26 éves), ahol 3fős csapattal lehet majd benevezni a versenyre. A meghirdetésre került vitaverseny a hallgatói csapatok közötti érdemi viták ütköztetéséről szól egy strukturált és egységes keretrendszerben, felkészített bírák részvétele mellett.

A vitáknak jellemzően több céljuk van, jelen esetben az alábbi célokat szolgálják:

1. Interaktív és információközlő módon a hallgatók, tanárok, szülők figyelmének ráirányítása egy globális problémát érintő témakörre;
2. Fejleszti a résztvevők szereplési, kommunikációs és érvelési képességét;
3. Fejleszti az összefüggések keresését, megértését, valamint elősegíti a közéletben való eredményes és kulturált érvelést és részvételt;

A vitaverseny során a két csapatnak egymással szemben megfelelő kutatási eredményekkel, bizonyítékokkal alátámasztva kell megvédenie az álláspontját. A vita módszertana jelen esetben azt a célt is szolgálja, hogy globális kérdésekről történő véleményütköztetésen keresztül lehetőséget adjon a fiatalok számára a véleményük kifejtésére. Ezen keresztül részvételi lehetőség biztosítása a közéleti szerepléshez, az állampolgári jogok gyakorlásához, valamint a demokráciaépítéshez. A vitaverseny, mint módszer ugyanakkor hozzáadott értéket és innovációt kínál a diákok és tanárok számára, mivel lehetővé teszi akár a tananyag részeként, akár a tananyagon kívüli foglalkozások keretében a fent felsorolt készségek és ismeretek fejlesztését. A fentieken túl a vita, mint oktatási módszer számos egyéb területen is segíti a hallgató fejlődését, így például segíti a nyilvános szereplést, kifejezésmódot a vitapartnerekkel történő együttműködést és a más vélemények tiszteletben tartását. Ugyanakkor elősegíti a demokratikus értékrendek betartását, a szabályok tiszteletére és egészséges versenyszellemre nevel.

A versenyeknek, megbeszéléseknek, vitáknak vagy nyilvános beszédversenyeknek nagy hagyománya van az angolszász országokban, ahol az oktatási intézmények közötti versenyek és az ugyanazon iskola csapatai közötti versenyek nagyon gyakoriak, és hozzájárulnak a diákok saját intézményükhöz tartozás érzésének és érzelmi kötelékének kialakításához. Oktatási szempontból a vitákon és érvelésen alapuló versenyek lehetővé teszik a hallgatók számára, hogy fejlesszék a kutatási képességeket, elmélyüljenek a javasolt témákban, csoportosan dolgozzanak és javítsák kifejezőképességüket, logikai és beszédképességüket, összhangban a transzverzális képességekkel, az Európai Unió által meghatározottak szerint.

Európa számára: AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS AJÁNLÁSA

2006. december 18. Az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról (2006/962 / EK)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/IT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006H0962&from=EN>

Az iskolai vitákon keresztül a hallgatók betekintést nyerhetnek a demokrácia és az állampolgársági jogok gyakorlásába is, mivel a résztvevők megtanulják kifejezésre juttatni érveiket, álláspontjukat egy közös szabályrendszerben, és megtanulják tiszteletbe tartani mások véleményét. Mint Ban Ki Mun, az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára emlékeztetett az egész világra kiterjedő „Education First” kampány elindításával:

„A világ globális kihívásokkal néz szembe, amelyek globális megoldásokat igényelnek. Ezek az egymással összekapcsolt globális kihívások messzemenő változásokat követelnek meg abban, ahogyan gondolkodunk és cselekszünk az embertársaink méltósága érdekében. Nem elég, ha az oktatás olyan embereket produkál, akik képesek olvasni, írni és számolni. Az oktatásnak átalakítónak kell lennie, és közös értékeket kell életre keltenie. Aktív törődést kell ápolnia a világ és azok iránt, akikkel megosztjuk. Az oktatásnak relevánsnak kell lennie napjaink nagy kérdéseinek megválaszolásában is... Meg kell adnia az embereknek azt a megértést, készségeket és értékeket, amelyekre szükségük van az együttműködéshez a XXI.században.

A vita módszertana időről időre kidolgozottabban és bővebben jelenik meg a magyar oktatási rendszerben is. Ez részben köszönhető az egyre sürgetőbb és az új alaptantervvel megvalósulni látszó oktatáskorszerűsítésnek, és annak a felismerésnek, hogy a diákoknak versenyképes tudásra és felhasználható ismeretekre van szükségük az életben. Ugyanakkor a vita módszerének terjedésében nagy szerepe van azoknak a szervezeteknek, amelyek kitartóan kínálják fel a disputálás különböző lehetőségeit, vonzó és jól hirdetett versenyekkel keresik a fiatalok figyelmét, amelyek divatot teremtenek, és ami még fontosabb, kedvet csinálnak tanár és diák számára (legfőképp magyar és angol nyelven folyó, Karl Popper formátumban zajló) vitaeseményeken való részvételre. A versenyek népszerűsége természetesen felkeltette az iskolák érdeklődését, és bár az érvelés

technikájának elméleti és gyakorlati ismeretét a korábbi alaptanterv is elérendő célként tűzte ki, a 2013-ban érvénybe lépő NAT több helyen is tartalmazza a vitamódszer tanításának gyakorlati szükségességét.

Felkészítő tanároknak, versenyzőknek

Tanárok, diákok kiválasztása

Az intézmények vezetőinek, felkészítő tanároknak a kiválasztás és felkészülés során el kell döntenie, hogy a felkészítési folyamat a tanrend keretén belüli órák során, azon kívül, vagy is-is történik majd.

Szükséges létszám: A középfokú intézményeknél 3+3 fő, a felsőfokú intézményeknél 3 fő (a pontos szerepeket a szabályzat korábbi része tartalmazza).

A kiválasztás során néhány szükséges szempont:

- Az 1. kategória versenyfordulóin angol nyelvismeret (kommunikációs szintű vagy magasabb), míg a 2. kategória versenyein elegendő a magyar nyelvismeret.
- Nyitottság és érdeklődés a téma iránt, (klímaváltozás)
- Jó kommunikációs készség, (érvelés és logikus gondolkodás)
- Hasonló versenyben való jártasság előnyt jelenthet,
- Kitartás és plusz feladatok vállalása
- A középfokú intézményeknél a korhatárt úgy kell megválasztani, hogy a nemzetközi versenyre történő továbbjutás esetén a tanulók a 2021 novemberében még középfokú intézmény hallgatója legyen.
- A felsőfokú intézményeknél a korhatárt úgy kell megválasztani, hogy a nemzetközi versenyre történő továbbjutás esetén a tanulók a 2021 novemberében még a felsőfokú intézmény hallgatója legyen.

Tartalékok / Segítők

Tartalék hallgatókat javasolt bevonni a felkészülésbe, mert váratlan események előfordulhatnak, amikor szükség lehet cserére. A tartalék hallgatókon túl a versenyek lebonyolítása során szükség lesz még segítőkre is, akiknek ismerniük kell a verseny szabályait általánosságban, míg a saját feladatukat érintő teendőket pedig részletesen. A segítők feladatai a szabálykönyvben került kifejtésre.

Figyelem! Az egyes fordulók között a szerepek felcserélhetők, azaz a diákok különböző szerepeket játszhat különböző vitákban. Ugyanakkor, egy adott vitaversenyen az előre megadott szerepek szerint kell szerepelni, szerepet cserélni csak a következő fordulóra lehet.

A segítő szerepeket már a vitaversenyt megelőzően is ki lehet jelölni, míg a vitában résztvevők, például a vezető és előadók, valamint a kritikus hallgatók pontos szerepeit elég a gyakorlásokat követően kijelölni. Ezért fontos, hogy a hallgatóknak legyen idejük és helyük kis csoportokban való találkozásra és gyakorlásra, illetve alternatív megoldásként ugyanezt a lehetőséget biztosítani az online térben.

Tanárok bevonásának szintje

A felkészítés során a tanárok bevonása természetesen szükséges, ugyanakkor meg kell találni azt az aranyközéputat, ami engedi a diákok érvényesülését és utat enged az innovatív ötleteiknek.

Fontos, hogy a hallgatók önálló teret kapjanak a felkészülés folyamán és hogy kihívásként éljék meg és magukénak érezzék a feladatot. A tanárok túlzott szerepvállalása abba az irányba mozdíthatja el a felkészülést, hogy a diákok a vitát egy újabb szóbeli vizsgaként élik meg. Ez elkerülendő! Másik fontos szempont a vitaverseny céljaival függ össze. A verseny fő célkitűzései között szerepel a fiatalok bevonása globális kérdések megválaszolásába úgy, hogy képesek és készek legyenek a véleményük megformálására és annak akár a közönség előtti

megvédésére is. További fontos szempont az önálló, illetve csoportos munkára nevelés, a nyilvános beszéd fejlesztése, valamint a koncentrált hallgatás, odafigyelés elsajátítása.

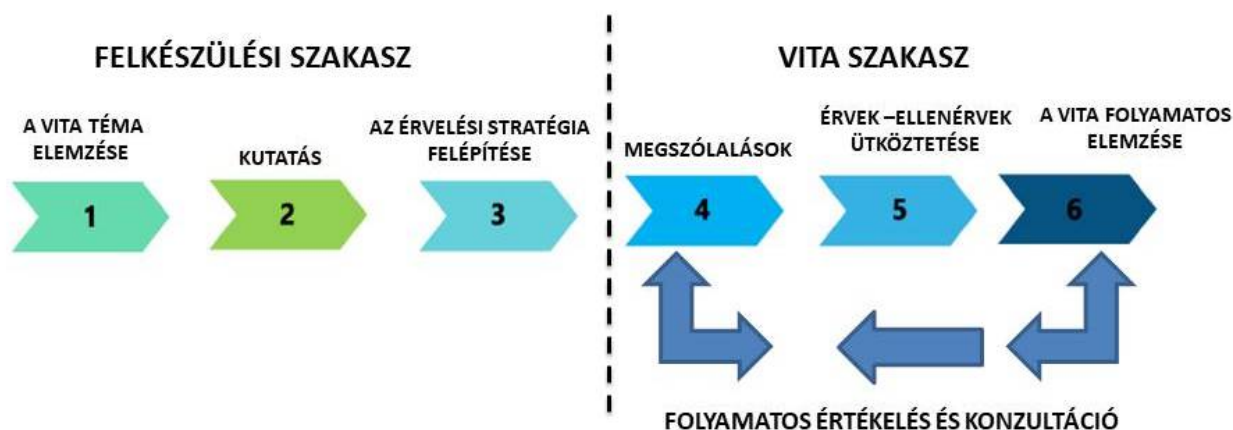
A vita szakaszai

A vitára történő felkészülést felbonthatjuk egy felkészülési szakaszra és a vita szakaszra. A siker egyik kulcsa az alapos felkészülésben rejlik, ezért fontos hangsúlyt fektetni a vita téma elemzésére, valamint megfelelő mélységű és mennyiségű kutatás végrehajtására. A téma elemzése és ahhoz kapcsolódó kutatás alapján építhető fel a jól megalapozott érvelési stratégia.

A következő szakasz a vita szakasza, amikor a megszólalások során először a csapatkapitány elmondja a nyitó beszédét, amiben ismerteti a csapat álláspontját, téziseit, majd az első és második megszólaló következik. Ők a csapatkapitány által előadott bevezető tézist tovább építhetik vagy referálhatnak a szembenálló véleményre, cáfolhatnak, bővíthetik a hivatkozott forrásokat, dokumentumokat adhatnak hozzá stb. Cél a másik csapat érveinek meggyengítése, lebontása, azok gyengeségeinek bemutatása, illetve az esetleges ellentmondásokra történő rávilágítás. Fontos az is, hogy tudják, hogyan reagáljanak a kapott kritikára, azokat pontról pontra megcáfolva, ellensúlyozva. Ehhez az adott témában jártasságra, tudásra és világos csapatstratégiára van szükség.

A vita során a két perces szünetekben, illetve a szabad vita során kerülhet sor konzultációra a csapattagok között. A középfokú intézmények csapataiban helyet foglalnak az úgynevezett „kritikus hallgatók”, akik feladata, hogy megfigyeljék, megértsék és lejegyezzék a másik csapat érveit, hogy a szünetekben beszámolhassanak azokról az előadóknak, akik arra megfelelő módon válaszolhatnak majd. Ők nem szólalhatnak fel a vita során. A felsőfokú intézmények csapatai három főből áll, így ők a szünetekben csak egymás között folytathatnak konzultációt.

A vita végén annak lezárásaként ismét a csapatkapitány kap szót, aki elmondja a végkövetkeztetést kihangsúlyozva csapatának álláspontját. Fontos szempont, hogy a csapatok az adott témát pro és kontra szemszögből is elemezzék mivel az, hogy melyik álláspontot kell majd képviselniük csak a verseny megkezdése előtt fog kiderülni.

A vitatéma elemzése

A résztvevők az aktuális forduló vita témáját legalább 20 naptári nappal a vitaversenyt megelőzően ismerhetik meg. Az egyes fordulók vitatémái a Baptista Szeretetszolgálat (<http://www.baptistasegely.hu/palyazatok> Climate of Change projekt) honlapján, valamint a Facebook oldalán lesz elérhető.

A vitatéma elemzése az első és fontos lépés, mert itt kell beazonosítani a témához kapcsolódó és jelentőséggel bíró elemeket. Később ezekre az elemekre támaszkodva kerülnek kialakításra a képviselt érvek, a cáfolatok, maga az egész beszéd stratégia.

Példa a vitatéma elemzésére:

Állítás: Ez a képviselőház kitiltja a gyűlöletbeszédet használó felhasználókat a Facebookról.

Elemzés 1

1. Ismerd fel és húzd alá az állítás fontos részeit. Mi lehet igazán fontos ebben a vitában?
2. Határozd meg az álláspontodat. Mit szeretnél bizonyítani?
3. Sorold fel és részletezd a bizonyítási érveidet. Hogyan fogjátok bizonyítani a csapat álláspontját?

Elemzés 2

1. Nevezd meg az érintettek körét. Kik és hogyan fognak reagálni az állításra? Kiket, hogyan és milyen irányba befolyásol az állítás következménye?
2. Elemezd az érintettek körét. Hogyan fognak reagálni az érintettek?
3. Az érveink felsorolása. Mit fog ez eredményezni az érintett társadalmi csoportoknak?

Elemzés 3

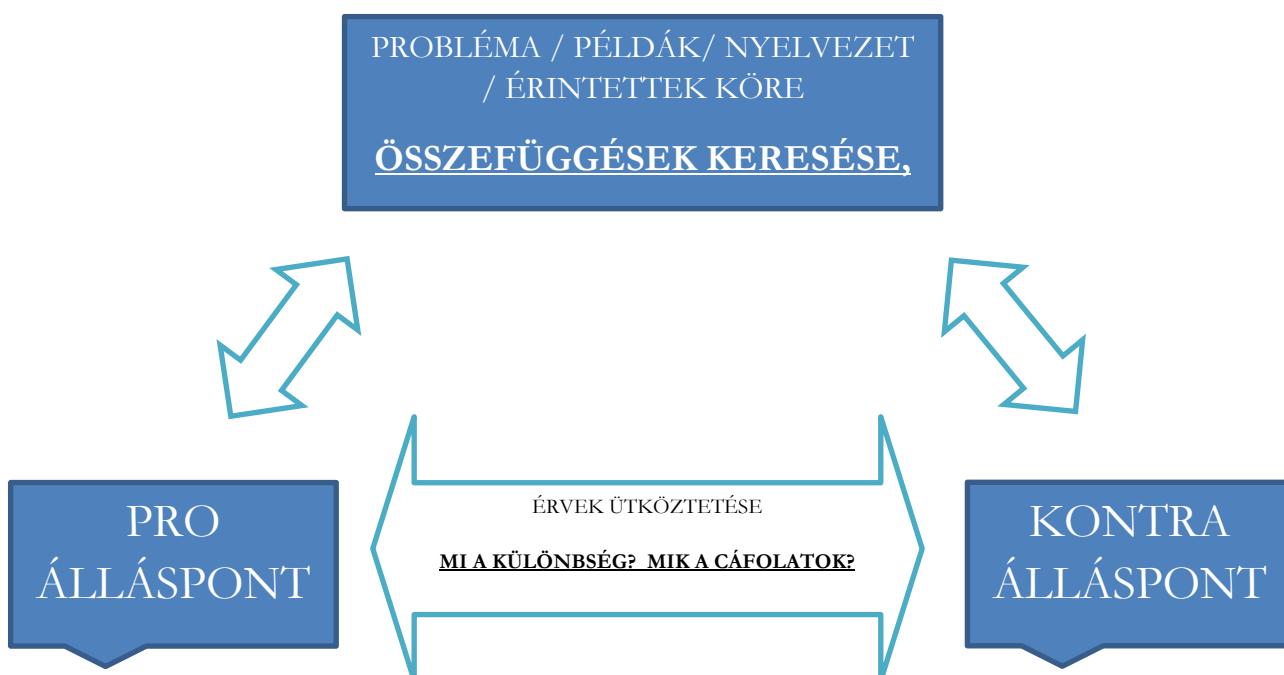
PROBLÉMA/ SZÜKSÉGESSÉG: Mi a probléma forrása? Miért van szükség a felvetett lépésekre?

MEGOLDÁS/ HATÉKONYSÁG: a javaslatunk miért különleges és a legjobb? Milyen előnyöket jelent majd az egyes társadalmi csoportoknak?

ELVEK/ IGAZOLÁS: Milyen célokat és értékeket valósítunk meg?

HASONLÍTÁS/ ILLUSZTRÁCIÓ: Miért lesz jobb a világ a javaslatunkat követően, mintelőtte?

Összefoglaló ábra egy lehetséges témaelemzés menetéről

Kutatás

A csapatok miután megkapták a viták témakörét megkezdhetik a beszédek előkészítését, az érvek és ellenérvek összegyűjtését, majd érvelési stratégiájuk felépítését. A téma jobb megértéséhez kutatási munkát kell végezni. A kutatási munkába több segítő (tanuló / tanár) is bevonható, így csökkenthető a kutatásra szánt idő. A tartalom gazdagítása végett a kutatóknak az interneten, a könyvtárakban kell kutatniuk, szaktanárokkal konzultálni (akiket felkérnek, hogy támogassák és irányítsák a felkészülésüket).

Az álláspontjuk bemutatásakor fontos lesz a források, adatok, statisztikák idézése úgy, hogy azokat a logikailag és érveléstechnikailag is a legjobb helyre építsék be a beszédbe. A kutatóknak ezért alapvetően fontos szerepük van, mert minél következetesebbnek és relevánsabbnak kell, hangozzanak a téziseik, valamint azok védhetőbbek lesznek nehezebben cáfolhatók.

A kutatás többféleképpen végezhető:

- az iskolában, a barátok között vagy a saját családon belül végzett felméréssel, mert fontos a szűkebb és tágabb "közösségünk" visszacsatolása egy-egy téma kapcsán; például az iskolában végzett felmérés is nagyon hasznos adatot szolgáltathat arról, hogy mit gondolnak a megvitatott témákról;
- online és offline könyvek, enciklopédiák, újságok, folyóiratok, weboldalak stb. felhasználásával; (könyvtár)
- a helyi önkormányzatok, tanárok, az adott témában jártas hivatalos, kormányzati és civilszervezetek, más országok példái;
- a dokumentumfilmek, kutatási eredmények, tanulmányok; (TV és internet)

Nyilvánvalóan napjainkban az internet a fő kutatási forrás, de a szaktanárok segíthetnek a hiteles információkra rátalálni az internet útvesztőiben. A fejlett számítástechnikai eszközök arra csábíthatják a fiatalokat, hogy például egy táblagép segítségével bemutassanak valamit érveik alátámasztására, ez azonban nem megengedett!

Érvelési stratégia

A kutatóknak és a stratégáknak, akik azonos emberek is lehetnek, kéz a kézben kell dolgozniuk.

A beszédek felépítése során, különösen tekintettel az érvrendszerekre, figyelembe kell venni az ellenfél által az adott évre felhozható cáfolatokat, esetleges kifogásokat, megjegyzéseket. Ezekre a cáfolatokra, megjegyzésekre, kifogásokra szükséges felépíteni egy-egy választ (ellenérv, adat, viszonzválasz, kérdés stb.), amivel a saját stratégia szerint vihetjük tovább a kommunikációt. Gondosan meg kell különböztetni a fő témákat, a másodlagos témákat és a kockázatos (rosszul védhető vagy kontraproduktív) témáktól. Előre kell látni, kiszámítani az ellenfél lehetséges értelmezését és kérdéseit, megjegyzéseit. Ez olyan, mint egy sakkjátszma. A stratégia része lehet az is, hogy olyan témát, érvet hozunk fel, amire tudjuk, hogy mi

lesz az ellenfél reakciója, így az arra adandó válaszreakciónk is tulajdonképpen a mi álláspontunkat építi majd.

A legeredményesebb csapat az lesz, amelyik egy mélyreható kutatás után kiválasztja az adott téma legerősebb mellette és KONTRA szóló érveit, ebből látja előre azt, hogy az adott témát támogató érve, mi lesz az ellenfél csapatának ellenérve, vagy cáfolata, de azokra úgy készül, hogy meggyőző ellenérvekkel állítsa szembe azokat.

Egy példa az érvelési stratégiára:

Téma (kérdés/ állítás): Ez a képviselőház betiltja az alkoholfogyasztást!

ÁLLÍTÁS: Mit szeretnénk bizonyítani? Milyen álláspontot képviselünk?

Az alkohol betiltásával a feketepiaci kereskedelem növekedni fog.

MAGYARÁZAT: Miért igaz az állításunk? Hogyan tudjuk azt bizonyítani?

Az emberek akkor is fognak alkoholt fogyasztani, ha tilos lesz. Az emberek akkor is fognak házilag előállítani és eladni alkoholt, ha tilos lesz! A kereslet és kínálat megteremti a feketepiaci kereskedelmet és az állam nem, vagy csak nehezen fogja tudni kontrollálni, visszaszorítani azt.

ILLUSZTRÁCIÓ: Az álláspontunkat alátámasztó magyarázatok, példák, analógiák.

Az 1920-as amerikai alkoholtilalom. Az emberek akkor is fogyasztottak alkoholt és a bűnözési ráta megnövekedett.

FONTOSSÁG: Miért fontosabb a mi álláspontunk? Milyen hatásai lesznek?

A feketepiaci kereskedelem rossz, mert megnöveli a bűnözési rátát és csökkenti az állami kontrollt. Az alkoholfogyasztás betiltása nem elég hatékony és nem hozza meg a kívánt eredményt.

Állítás

Az alkohol betiltásával a feketeipiaci kereskedelem növekedni fog.

Feltételezések és magyarázatok

ÁLLÍTÁS	MAGYARÁZAT PÉLDÁK	
A szükségletek nem múlnak el az emberek akkor is akarnak alkoholt fogyasztani.	MIÉRT?	1. Káros szenvedély 2. Az alkohol a kultúránk része 3. Jó példa az 1920-as amerikai alkoholtilalom időszaka.
Lesznek emberek, akik törvényt szegnek azért, hogy alkoholhoz jussanak.	MIÉRT?	1. Ez már most is zajlik a 18 év alattiak alkoholfogyasztási szokásait tekintve. 2. Jó példa az 1920-as amerikai alkoholtilalom.
Lesznek olyan emberek, akik fognak alkoholt előállítani azért, hogy feketén pénzt keressenek.	MIÉRT?	1. Az alkohol könnyen és kistráfordítással előállítható termék. 2. Viszonylag nagy nyereséget hoz a készítőknak, árusítóknak.
Az állam nem lesz képes a feketeipiaci kereskedelmet megszüntetni.	MIÉRT?	1. Az alkohol viszonylag egyszerűen és titokban előállítható termék.

Beszérvázlat megírása

A csapatvezetőknek (az elején és a végén 3-3 perc) és az első és második megszólalónak 3-3 perc áll rendelkezésükre a vitában elhangzott beszédekre. Nagyon fontos, hogy a rendelkezésre álló időt a lehető legjobban használják ki ezért fontos egy vázlat, amit követ a csapat.

A rendelkezésre álló idő előtti befejezést, valamint annak túllépését a bírák büntetni fogják. A megengedett idő túllépése nem lehet több 15 mp-nél. Ez arra elegendő, hogy a folyamatban levő gondolatmenetet lezárjuk, illetve arra, hogy ne kezdjünk bele egy újba, amit időhiány miatt nem tudnánk befejezni.

A rendelkezésre álló idő legjobban úgy használható ki, ha egy beszéd vázlatot készítünk. A vázlat, mint egy térkép segít az emlékezésben. Jobb három vagy négy fókuszpontra összpontosítani, egyértelmű érveléssel, mint sok-sok apróbbra. Használjon kulcsszavakat és ahhoz kapcsolódó fogalmakat, ami segíthet a téma előadásában. Fontos, hogy az álláspontunk szilárd és tudományos alapokon álljanak, és azokat érvek támasszák alá. A rövidnek tűnő időtartam ellenére, javasolt a beszédet három részre osztani: bevezetés /felvezetés, elbeszélés és befejezés.

A szöveget, ne olvassa fel a vita során, kivéve, ha ez egy rövid idézet, egy forrásmegjelölés vagy statisztikai adat, amit pontosan idézni szeretne. A kézben tartott beszédvázlat megengedett, de csak alkalmanként nézzen bele. A bírák a bizonytalan előadókat nem díjazták sok ponttal. Nem megengedett továbbá semmilyen más segédeszköz használata sem, mint például táblagépek, okostelefonok vagy számítógépek a vita során.

Megjegyzés: Az online versenyek során természetesen a számítógép használata, valamint az okostelefon használata nem megengedett.

Egy beszédvázlat lehetséges elemei.

ÁLLÍTÁS

MAGYARÁZAT

ILLUSZTRÁCIÓ

FONTOSSÁG

Az érvelő szövegtípusról röviden

Az érvelés kisebb-nagyobb nyilvánosságnak íródik tudatosan felépítve, világos, arányos, előre haladó szerkezettel rendelkeznek. Érdeklődést keltőnek kell lenniük és erősebb tagolást kell alkalmazni. Gyakori benne az előre és visszautalás, valamint az ismétlés.

Felépítése: Mint a szónoki beszédnél, a bevezető és befejező rész az érzelmekre hat, a közepe az értelemre.

1. Bevezetés: Meg kell nyerni a hallgatóság jóindulatát, megszólítás, dicséret, fel kell kelteni a figyelmét a témaválasztás indoklásával, hangsúlyozni kell a téma fontosságát, újszerű téma-megközelítés, elő kell készíteni a beszédet, a téma megértését. Lehet utalni arra, hogy hogyan fogom kifejteni.
2. Elbeszélés: A téma megjelölése, a fő gondolat, amit később részletezésre kerül. Rövidnek kell lenniük, tömörnek, egyértelműnek, lényegre törőnek. Összetett téma esetén több tételmondat is megfogalmazható.

3. Befejezés: Ismétlése a fő gondolatoknak, összegzés. Netán felvillantja a megközelítés más módjait is. Lehet előre tekintés a jövőbe. Az hallgatóság érzelmeire hatással kell lennie, újra meg lehet szólítani őket, esetleg fokozni a felháborodást az ellentábor ellen. A saját elkötelezettség is hangsúlyozható.

Eszközök: Fogalommagyarázat; Példák; Szemléltetés; Kitérők személyes élményekkel; Először a fő téma kifejtése: Ha nagyon ismert, akkor a részletezés elhagyható.

Bizonyítás: Az érvelő fogalmazás legfontosabb része. Álláspont igazságának bizonyítása érvekkel, melyek után következtetéseket vonhatunk le.

Cáfolás: A velünk ellentétes véleményt vallók nézeteinek cáfolata, érveinek közömbösítése, megdöntése, megsemmisítése. Érvelni kell, levonható a következtetés.

Érv és cáfolat

Az érv alatt a meggyőződésünk bizonyítását, illetve mások megállapításainak cáfolására felhasznált tény, bizonyíték vagy körülményt értünk. Ismeretes, hogy az élet különböző területein az emberek véleménye gyakran eltérő. Hogyan is épül fel egy érv?

Egy érv három elemből épülhet fel:

1. Tétel: Egy következtetés megfogalmazása.
2. Bizonyíték: A következtetés előzményei, magyarázatai.
3. Összekötő elem tétel és bizonyíték között: Logikai összekötő kapocs.

Ha egyértelmű a tétel és bizonyíték közötti összefüggés, akkor el is hagyható. Ekkor az érv csak kéttagú. A rövidített érv egyik eleme – az összekötő elem nincs megfogalmazva, többnyire azért, mert a beszélő feltételezi, hogy a hallgatóság magától értetődőnek tartja.

Az érvek néhány fajtája

- A definícióból levezetett érvek
- Az ok-okozati összefüggésből származó érvek
- A körülményekből levezethető érvek
- Az összehasonlításon alapuló érvek
- A bizonyítékokból származtatott érvek
- Az ellentétben alapuló érvek
- Tekintélyre vonatkozó érvek

A cáfolat

Az érvelés része a cáfolat is. Ahhoz, hogy eredményesen és tisztességesen cáfolhassuk mások érveit, meg kell ismernünk és meg kell értenünk azokat, csak így tudjuk megtalálni az érvelésük gyenge pontjait. Bírálnunk csak az érveket szabad, sohasem az ellenfél személyét. Bírálnunk például a források a források megbízhatóságát, a fogalmak meghatározásának pontatlanságát, az egyoldalú megközelítésmódot, a bizonyítékok hiányát vagy nem elegendő voltát, az érvek egyoldalúságát stb.

A verseny során mindegyik csapatnak ütköztetnie kell az érveit a másik csapat ellenérveivel, és meg kell győznie a zsűrit arról, hogy azok mennyire abszurdak, következtelenek vagy kevésbé relevánsak, mint a saját érv.

Cáfolni csak úgy lehet, ha előtte meghallgattuk az érveket, amit csak aktív fókuszált odafigyeléssel tudunk pontosan végrehajtani. A csapatban (középiskolásoknál) ezért kaptak szerepet az úgynevezett kritikus hallgatók, akik feladata pontosan az lesz, hogy megfigyeljék az ellenfél érveit és azok cáfolatára tegyenek javaslatokat. A többi csapattag is készíthet jegyzeteket az ellenfél által felhozott érvekről és ellenérvekről, de ne felejtsek el azt a tényt, hogy ők a vita közvetlen részesei, és ilyenkor az érzelmek másként működhetnek. A „kritikus” megfigyelők egy kívülálló pozícióból tárgyilagosabban tudják értékelni az elhangzottak relevanciáját. Ezért a szünetekben

a kritikus hallgatók emlékeztethetik a szereplőket az ellenfél érvelésének főbb pontjaira, az esetleges támadhatatlan pontokra, vagy olyan érvelő csapdákra, amelyekből nehéz kiszállni, és amelyekbe jobb, ha nem mennek bele, nehogy később ellentmondásba kerüljenek saját korábbi állításukkal.

Gyakorlás, gyakorlás, gyakorlás!

Amikor a beszéd stratégiája már elkészült, itt az idő az előadás gyakorlására, a beszédkésztség fejlesztésére, mindezt a rendelkezésre álló időtartam betartása mellett. Erre a különféle technikák közül javasoljuk a tükör használatát, vagy a felvételt fényképezőgéppel / okostelefonnal, vagy közönség (tanulók, oktatók, család stb.) előtti előadás megtartásával. A gyakorlások során a hallgatók készíthetnek videófelvételt magukról, amit visszanézve észre vehetnek hiányosságokat, fejleszteni való területeket.

Néhány jótanács!

A vitaverseny során:

- A jegyzeteit minél kevesebbszer használja;
- Ne beszéljen túl gyorsan;
- Tiszta és megfelelően hangtónust használjon;
- A szakszavakat, rövidítéseket fejtse ki;
- A beszéd során kezeivel gesztikuláljon, de ne vigye túlzásba azokat;
- Tartson folyamatos szemkontaktus bírakkal és a hallgatókkal;
- A hangszínnel, hangerő változtatásával kiemelhet fontosabb részeket;
- Összességében a beszéd érdekes, figyelemfelkeltő és „szórakoztató” legyen;

Videók és javasolt irodalom:

How to prepare for a debate

<https://www.youtube.com/watch?v=AQASpzbgQoU>

WSDC 2011 England vs Scotland

https://www.youtube.com/watch?v=w_1-YCbVip4

Final WSDC 2017

<https://www.youtube.com/watch?v=4HUFM3JZaLQ>

World Schools Debate Motions

<https://www.youtube.com/watch?v=2oEzZQ7pPUU>

A vita tanítása IKT-eszközök segítségével,

http://www.kre.hu/ebook/dmdocuments/oktatasi_segedanyag/chap_9.html

Vitaeszközök

https://arpi.org.ua/images/debate/krok_za_krokom_Hu.pdf

A vita

http://asztivaniskola.lapunk.hu/tarhely/asztivaniskola/dokumentumok/a_vita.pdf

**#CLIMATE
OF CHANGE**

A kiadványt szerkesztette: Horváth Sándor, Gál Dávid, Baczkó Zsuzsanna, Szabó Márk

Kiadja: Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány

Készült: az Exponi Le Tue Idee! Educational debate contest for student from schools and universities / Regulations for secondary schools and universities / #ClimateOfChange edition / A.Y. 2020-2021, version 1 18.09.2020 WeWorld alapján, és MIHA ANDRIČ - ZiP, national debate organisation (Director) /IDEA, international debate education association (Board of Directors) SOCIETY for HUMANITIES (President) - A #ClimateofChange projekt keretében "VITAVÉRSÉNY felkészülés és szabályzat" képzési anyagok felhasználásával, valamint a BSZA oktatási szakmai módszertana alapján.

További információk:
www.baptistasegely.hu/coc

*A kiadvány az Európai Unió pénzügyi támogatásával készült.
Tartalma kizárólag a Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány felelőssége,
és nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió véleményét.*